

Eliška Ručková, *Představy o kráse ženského těla ve veřejném prostoru první republiky.* Diplomová práce, Katedra obecné antropologie Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2015.

Diplomová práce Elišky Ručkové představuje pokus o zachycení role ideálu ženské krásy v mediálním diskurzu meziválečných periodik určených ženským čtenářkám. Autorka se nechává inspirovat překladovou a domácí literaturou tematizující zejména vztah mezi genderovými dispozitivami a jejich mediální reprezentací s cílem zachytit prostřednictvím diskurzivní analýzy klíčové aspekty reprodukce kulturních stereotypů ženské tělesnosti. Přes představení širokého spektra základních metodologických konceptů spojených s výzkumem tělesnosti autorka tenduje při vytváření autonomních závěrů vlastní analýzy zejména k sociologické explikaci závislosti proměn ideálu krásy na konzumní společnosti (Lipovetsky), případně k identifikaci časopiseckých textů jakožto klíčové sociálně normativní entitě estetizace ženství meziválečného Československa, jehož prostřednictvím působila disciplinární strategie na utváření hierarchické pohlavní dominance v moderní společnosti.

Autorka koncipuje narativ coby syntézu základních poznatků zahraničních autorit, jejichž závěry pak verifikuje na souboru analyzovaných textů. V tomto ohledu lze poukázat na potencionální přínos některých opomenutých publikací, a to zejména v pasážích věnovaných proměnám domácího ideálu krásy a módním vlnám meziválečného období (L. Kybalová, E. Uchalová, M. Lenderová, V. Birgus).

Heuristickou bázi tvoří tři periodika, v nichž autorka provedla podrobnou rešerši zahrnující období let 1924-1936. Eliška Ručková zdůvodňuje výběr zdrojů jejich pestrostí a vzájemnou odlišností. Nabízí se ovšem otázka, zda daný výběr nesnižuje výpovědní hodnotu předkládaných závěrů. Dvě ze zvolených periodik (*Eva; Žena a její reforma*) byly určeny spíše emancipovaným čtenářkám. Autorka navíc díky zvolené strategii nemohla porovnávat delší kontinuální řady periodik, neboť dva ze zvolených titulů vycházely ve velmi omezeném časovém rozmezí. V rámci obhajoby by měla autorka definovat přednosti zvoleného přístupu a důvody, proč do analýzy nebyla zahrnuta mimo časopisu *Moderní dívka* i některá podobná konformní periodika (*Hvězda československých paní a dívek; Nové pařížské módy, Bazar*, etc.), či z jakého důvodu přistoupila k analýze ženského ideálu krásy a tělesnosti pouze v periodikách určených ženám a záměrně tak rezignovala na pohlavně nediferencované tituly.

Stať je systematicky členěna dle klíčových problémů, vymezených v úvodu jasně stanovenými okruhy otázek. Autorka přesvědčivě představuje základní obrysy paradoxu modernity, spojené s deklamovanou individualitou, jejíž obrysy však musely odpovídat dobovým estetickým konvencím a velmi detailně dokládá, že i v případě reformních názorů na možnost seberealizace ženy ve společnosti docházelo k neustálé reprodukci genderových stereotypů, které přispívaly k tělesnému performování dichotomie mezi maskulinitou a

femininitou i mezi dobově genderově emancipovaným publikem, což lze považovat za hlavní přínos práce.

S potěšením kvituji, že studium textu motivuje čtenáře ke kladení dalších otázek. V této souvislosti navrhuji u obhajoby prodiskutovat následující:

- 1) Lze považovat ženské časopisy ve sledovaném období za element utvářející diskurz ženské tělesnosti, nebo spíše médium, v jehož rámci se protínaly diskurzy převzaté (lékařský, umělecký, módní, etc.)?
- 2) V té souvislosti se nabízí otázka po detailnější charakteristice původu zveřejňovaných článků – do jaké míry byly autonomní či naopak převzaté, jaká byla profesní, sociální i genderová specifikace osob články zveřejňujících?
- 3) V souvislosti s post-strukturalistickými koncepty epistemologie (R. Barthes) a historiografickými výzkumy recepce „vysoké“ literární kultury (R. Chartier) se nabízí otázka, zda informace předkládané čtenářkám lze chápat skutečně jako normativní dispozitiv, jak jej chápe autorka, nebo docházelo při čtení textu k jeho reinterpetaci a výsledná podoba tělesného performativu mohla být značně odlišná od analyzované normy.
- 4) Konečně otázka směřovaná ke zdrojům analýzy – z jakého důvodu autorka rezignovala na využití obrazových materiálů - pro sledovanou problematiku bezesporu zásadního pramene. Nebyly ilustrace a vizuální marketing v daném období mnohem zásadnější než textové opisy ideálu ženské krásy?

Předkládaná práce představuje zajímavý pokus, kombinující genderovou analýzu s metodikou dějin těla. Ocenit lze zejména pregnantnost, s níž autorka vymezila základní problémy a systematickosti analýzy. Domnívám se, že v budoucnu by mohly být již nyní zajímavé závěry obohaceny o širší spektrum sledovaných pramenů a rozsáhlejší komparaci s recentní literaturou domácího i zahraničního původu. Formální aspekty práce odpovídají nárokům kladeným na závěrečné práce i přes občasné nedostatky, převážně stylistické povahy. Doporučuji tedy práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

V Pardubicích 26.8.2015

Vladan Hanulík

